

Beweegvriendelijke wijken voor kinderen: Resultaten van de SPACE studie

Waarom dit onderzoek?

Bewegen is belangrijk, zeker voor kinderen. Zowel hun (psycho)sociale en motorische ontwikkeling als hun lichamelijke gezondheid is erbij gebaat. Kinderen moeten iedere dag minimaal een uur lichamelijk actief zijn. Helaas halen veel kinderen deze norm tegenwoordig niet: ze kijken veel televisie, zitten veel achter de computer en worden vaak met de auto naar school gebracht, mede doordat de mogelijkheden om buiten te sporten en bewegen steeds schaarser worden.

Bij stedelijke ontwikkelingen trekken kinderen vaak aan het kortste eind; aan het realiseren van kantoren, huizen en wegen wordt vaak meer prioriteit gegeven dan aan de realisatie van speelterreinen. Welke gevolgen dit heeft voor het beweeggedrag van kinderen en de prevalentie van overgewicht bij kinderen is vooralsnog onbekend.

In de SPACE studie heeft TNO in 2004-2005 in opdracht van de ministeries VWS en VROM onderzocht of er een verband is tussen lichamelijke (in)activiteit van kinderen en kenmerken van de gebouwde omgeving van Nederlandse stadswijken.

Hoe is dit onderzoek uitgevoerd?

Het onderzoek bestond uit een literatuurstudie, focusgroep interviews en een cross-sectioneel onderzoek naar het verband tussen kenmerken van de gebouwde omgeving en de lichamelijke (in)activiteit van kinderen.

Voor het onderzoek werden vijf 'prioriteitswijken' en vijf controlewijken geselecteerd. Er deden 1228 kinderen uit groepen 3 tot en met 7 van twintig basisscholen mee aan het onderzoek. Van alle kinderen werd de lichaamslengte en het lichaamsgewicht gemeten. De kinderen hielden een week een 'beweegdagboekje' bij samen met hun ouders, vulden een voedselfrequentie vragenlijst in en een aantal droeg daarnaast een versnellingsmeter.

De kenmerken van de wijkbebouwing werden in kaart gebracht met behulp van een observatie checklist.

Sanne de Vries^{1,3}

Ingrid Bakker^{1,3}

Willem van Mechelen^{1,2}

Marijke Hopman-Rock^{1,2}

Remy Hirasing^{2,3}

Sanne de Vries

1 Body@Work, Onderzoekscentrum Bewegen, Arbeid en Gezondheid, TNO-VUmc

2 Afdeling Sociale Geneeskunde, Instituut voor Extramuraal Geneeskundig Onderzoek, VU medisch centrum

3 TNO Kwaliteit van Leven, Preventie & Zorg

Wat is er uitgekomen?

Van de 1228 kinderen is bijna een derde te dik. Het percentage kinderen dat volgens de zelfgerapporteerde beweeggegevens voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen is extreem laag. Het exacte percentage 'normactieven' hangt sterk samen met de meetmethode (beweegdagboekje versus versnelingsmeter) en de operationalisatie van de NNGB.

Uit de SPACE studie kwam verder naar voren dat in stadswijken met meer oversteekplaatsen en met meer parkeerplaatsen parallel aan het trottoir kinderen actiever zijn.

Positieve samenhang

hogere bebouwingsdichtheid
meer laagbouw
minder verkeer
minder leegstaande gebouwen
meer sportvelden
meer (recreatie)water/ meren
hoger percentage groen
minder druk verkeer
minder zwaar vracht- en busverkeer
meer gegroepeerde parkeervakken
meer 30-km zones
minder hondenpoep

Negatieve samenhang

meer sportaccommodaties
meer openbare ruimte
meer speelplaatsen
meer grasvelden
meer speeltuinen
meer verharde speelvelden
meer schoolpleinen

! kwaliteit/onderhoud van voorzieningen
! aansluiting bij wensen van de doelgroep

- Uitbreiding van huidig onderzoek in 'beweegvriendelijke' wijken.
- Nameting na herinrichting van de onderzochte wijken voor onderzoeken van oorzakelijke verbanden.

Meer informatie?

sanne.devries@tno.nl

VRIES SI DE, BAKKER I, OVERBEEK K VAN, BOER ND, HOPMAN-ROCK M. Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in)activiteit en overgewicht. Leiden: TNO Kwaliteit van Leven. TNO-rapport KvL/B&G 2005.179. ISBN 90-5986-165-5

VRIES SI DE, BAKKER I, MECHELEN W VAN, HOPMAN-ROCK M. Determinants of activity-friendly neighbourhoods of children: Results from the SPACE study. (Am J Health Promot. 2007j 21(4) Suppl.: 312-3126)

Wat betekent dit voor de praktijk?

Kinderen moeten worden gestimuleerd om meer te bewegen.

- Beweegvriendelijk (her)inrichten van wijken:
 - voorkeur voor laagbouw boven hoogbouw, mede i.v.m. toezicht/overzicht;
 - inrichting speelruimte afstemmen op leeftijd van de kinderen (voor elk wat wils);
 - vrije toegang tot schoolpleinen, sportvelden en informele speelruimte;
 - meer groen en water in de wijk;
 - creëren van uitlaatplaatsen voor honden;
 - verbetering van (gevoel van) (verkeers-)veiligheid.

De SPACE studie was gesponsord door een beurs van Het Nederlandse Ministerie van Gezondheid, Welzijn en Sport en Het Nederlandse Ministerie van Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

